

УДК 339.138

*Комнатний Є. І.,
здобувач вищої освіти,
науковий керівник: Гриджук І. А.,
кандидат наук з державного управління, доцент,
Національний університет "Києво-Могилянська академія"*

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ КОМЕРЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства завжди були важливою темою для будь-якого управлінця. За останнє десятиліття бізнес-середовище нашої держави зіткнулося з серйозними історичними викликами, зокрема, пандемією COVID-19 та війною, яка несе свій пагубний вплив та постійні ризики для кожного громадянина України. Зважаючи на це, особливої актуальності набуває процес організації комерційної діяльності, особливо в контексті малих та середніх підприємств, які складають фундамент ринкової економіки, забезпечуючи робочі місця й наповнюючи бюджет податковими надходженнями. Це зумовлює актуальність дослідження різних наукових підходів до трактування поняття комерційної діяльності, оскільки розуміння її економічної сутності є невід'ємною частиною розробки шляхів для підвищення її ефективності.

Автори Л. М. Шутенко та Г. В. Стадник у своїй праці "Основи комерційної діяльності" [1] вважають, що комерційна діяльність це сукупність заходів, що спрямована на отримання прибутку шляхом надання послуг та продажу товарів задля задоволення споживацького попиту. При цьому, автори зазначають, що комерційна та підприємницька діяльність є ідентичними поняттями, аргументуючи це тим, що в країнах західного світу історично сформувалася практика називати людину, що займається господарською діяльністю з метою отримання прибутку словом "комерсант" (від англ. Commerce), а в пострадянських країнах – "підприємець". Окрім цього, науковці пропонують власне бачення на трактування й взаємозалежність понять господарської, комерційної та торговельної діяльності, яке представлено на Рис. 1.

Рис. 1. – Взаємозалежність економічних понять на думку Л. М. Шутенко та Г. В. Стадника

Джерело: сформовано автором на підставі [1]

Автори вважають, що комерційну діяльність, за своєю сутністю, можна поділити на дві складові:

– господарська діяльність, що здійснюється з кінцевою метою у вигляді отримання прибутку;

– торгівельна діяльність, яка полягає у обміні товарів і послуг з метою отримання прибутку й задоволення споживацького попиту.

Такої ж думки дотримуються і Л. В. Балабанова та А. М. Германчук [2], характеризуючи комерційну діяльність як господарсько-торгівельну, що впроваджується у сфері виробництва та обігу товарів і послуг. Окрім цього, автори використовують таке поняття як "комерційне підприємництво", яким вони називають господарську діяльність, що здійснюється у сфері торгівлі з метою отримання прибутку та задоволення наявного ринкового попиту.

Інакшого погляду дотримуються Н.О. Криковцева та О.Б. Казакова [3], які у своїй праці зазначають, що термін "комерційна діяльність" тісно пов'язаний з терміном "ринок", аргументуючи це тим, що вони з'явилися одночасно з початком розвитку вільних ринкових відносин в Україні, адже вона передбачає саме вільне підприємництво, тобто впровадження будь-яких процесів товарно-грошового обміну з метою отримання прибутку. Автори

характеризують комерційну діяльність як отримання прибутку й забезпечення вигоди споживачам шляхом забезпечення процесів закупівлі й збуту.

В. В. Апопій [4] дотримується схожої думки і вважає, що комерційна діяльність є лише частиною підприємницької діяльності і полягає в забезпеченні товарно-грошового обміну підприємства на усіх його стадіях, окрім виробничої, а саме: організаційній, економічній, соціальній та правовій. Окрім цього, автор вважає, що ототожнення комерційної діяльності з торгівлею є некоректним, аргументуючи це тим, що торгівля полягає здебільшого лише у самому моменті обміну, в той час як комерційна діяльність, - у всіх його етапах.

Окремої уваги заслуговує трактування поняття "комерційна діяльність" у законодавчих актах, у якому дане поняття має офіційне визнання. Згідно статті 42 4-ої глави Господарського кодексу України, комерційна діяльність – це "самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку". Варто зазначити, що згідно даного законодавчого акту, комерційна діяльність та підприємництво вважаються синонімами і характеризуються як "господарська комерційна діяльність" [5].

Підсумовуючи наведені погляди вітчизняних науковців та трактування законодавчого акту виявилися доволі різними. Частина авторів [1, 2] вважає, що комерційна діяльність є господарською діяльністю, яка відбувається у сфері виробництва та торгівлі. Аналогічним є і визначення досліджуваного поняття в Господарському кодексі України [3], де це також розглядається як господарська діяльність з метою отримання прибутку. Решта авторів [4, 5] дотримуються іншої думки і вважають, що комерційна діяльність є лише частиною господарської та, відповідно, підприємницької діяльності, оскільки вона не охоплює усі її численні аспекти, а полягає лише у забезпеченні торгово-грошового обміну на всіх його етапах, за виключенням процесу виробництва.

Отже, однакостайного погляду на трактування поняття комерційної діяльності не існує. Тим не менш, можна зробити висновок, що комерційна діяльність тісно пов'язана з підприємництвом і має багато спільних рис, зокрема, спільну основну

мету – отримання прибутку шляхом забезпечення попиту. Комерційна діяльність робить акцент саме на торгово-грошовому обміні, що є характерною рисою торгівлі, через що ці два поняття доволі часто ототожнюють. Таким чином, доцільним є припустити, що комерційна діяльність є вужчим поняттям, ніж підприємництво, адже воно концентрується саме на торгово-грошовому обміні, тобто, безпосередній реалізації, в той час як підприємництво включає в себе усі етапи господарської діяльності, - від планування до кінцевої реалізації.

Список використаних джерел:

1. Шутенко Л.М., Стадник Г.В., Степаненко С.А., Торкатюк В.І., Штерн Г.Ю., Прасол В.М. *Основи комерційної діяльності: Навчальний посібник*, - Харків: ХНАМГ, 2007. – 379 с.
2. Балабанова Л.В., Германчук А.М. *Комерційна діяльність: маркетинг і логістика : навч. посібник*. К : Професіонал, 2004. 288 с.
3. Криковцева Н.О., Казакова О.Б., Саркісян Л.Г., Авдєєнко Л.Л., Дяченко Г.А., Курська Л.С., Сахарова О.Н., *Комерційна діяльність*. — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 296 с.
4. *Комерційна діяльність : підруч. / за ред. проф. В. В. Анопія*. — К. : Знання, 2008. — 558 с.
5. *Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

УДК 658.8

Кириченко Л. О.,
здобувач вищої освіти,
Науковий керівник: Сидоренко О. В.,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри маркетингу та управління бізнесом,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»

**ТЕНДЕНЦІ ВПЛИВУ МАРКЕТИНГОВИХ ІННОВАЦІЙ НА
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ АВТОМОБІЛЬНОЇ ІНДУСТРІЇ**

Протягом багатьох років розвиток автомобільної індустрії зосереджувався на вдосконаленні інженерних аспектів. Автовиробники прагнули створити максимально безпечні та досконалі з технічної точки зору транспортні засоби [1]. Цей підхід